

skal forandres; det kan nu nok være, at den kan behøve nogen Forandring, men, dersom man vil give den en Forandring i et saadant Omfang, som her er antydet, saa troer jeg rigtignok, at man kommer til at gaae vel vidt. Man maa ikke glemme, at den Klasse af Statsborgere, som ernærer sig ved Jordbrug, den er ikke af ringe Betydning her i Landet, og det er nødvendigt, at man sørger for, at disse Folk kunne komme i Bestdelse af de Kræfter, som ere nødvendige, for at de kunne udføre deres Gjerning, for at de kunne faae deres Jorder drevne og faae deres Avl bjerget (Ja!). Der er jo intet Spørgsmaal om, at man i Staten maa faa lidt som muligt give sig af med at krænke den personlige Frihed; men der er en anden Betragtning, som ogsaa gjør sig gjældende, og det er, at den, som lever i en Stat, maa underkaste sig saadanne Indskrænkninger, saavel i Henseende til Raadigheden over sin personlige Villies Udøvelse som i Henseende til Raadigheden over, hvad han eier eller til Brugen deraf, som det almene Vel udkræver. Nu er der her Spørgsmaal om, om det almene Vel kræver, at der paalægges det Lyende, som skal bruges til at hjælpe Landmanden med at dyrke hans Jord, strengere Forholdsregler, for at faae disse til at opfylde indgaaede Contracter, end der behøves mod Andre i Almindelighed. Sammenligner jeg Forholdet i Landbruget og i de andre Næringsveie, maa jeg absolut, efter min Erfaring, komme dertil, at Betænkkeligheden ved at stille disse paa lige Fod, er ikke ringe (Hør!). Naar en Haandværksmand har Folk i Arbejde, og de drage bort, saa er det i Almindelighed ikke værre for ham, end at han efter en kort Tids Forsløb finder Tilvandrende igjen, som han kan sætte istedetfor de Afgaaede; han kan ialtsald, naar han duer Noget, med sine egne Hænder bestille Saameget, at han kan holde Brød i Huset saalænge, indtil han kan skaffe sig den nødvendige Arbeidskraft igjen: men med Landmanden seer det ikke saaledes ud; sæt nu henimod den Tid, da vi skulle høste vor Sæd, at vore Tjenestefolk en stjern Morgen faae det Udfald Allesammen at sige: „Farvel Huusbond! nu ville vi ikke være hos Jer mere (Hør!), nu ville vi bort“, saa staaer Huusbonden der,

og han har da ikke Andet at tye til end at søge dem, for at erlægge en Bod af et halvt Mars Løn (Meget godt!). Nu gad jeg nok vidst, om de to Sætninger, opstillede imod hinanden, kunne komme i rigtig Harmonie med paa den ene Side en Mandes Belyæres Odelæggelse og paa den anden Side den Velbehagelighed, at Lyendet kan spadserere ud og see sig om efter en anden Leilighed.

Det 3die Punkt, som hovedsagelig fremgaaer her, det er Huustugtens Afstæffelse; det er Noget, som jeg for min Deel slet ikke bryder mig saa forfærdelig stort om. Jeg har selv tjent for mit Brod siden mit 15de Aar, og jeg har aldrig hverken i det Huus, hvor jeg har tjent, eller i det Huus, hvor jeg selv har været Huusbond, eller i det Huus, hvor jeg er født, seet, at man har været nødt til at bruge den, for at komme til Rette med sine Folk; men jeg har ogsaa seet, at en Mand kan blive stillet i en saadan Stilling overfor sine Tjenestefolk, at, dersom han ikke havde en Berettigelse til at vise dem fra sig enten med Kjøp eller Vaand, som der staaer i Loven, vilde det kanstee have gaaet ham meget ilde. Det er saare betænkkeligt at sige til en Mand: Du maa ikke bruge dette Middel, som Du hidtil har havt, til at holde god Orden vedlige i Dit Huus. Der er en stor Forskjel paa at sige, at Huustugten ikke maa bruges og at lægge Straf paa den, som misbruger den. Misbrugt Huustugt er et Overgreb, der ligesom ethvert andet Overgreb af Lovens tjener sin Revselse; men jeg vil henstille til Enhver noie at overveie, om de i de Forhold, hvori de have levet, ikke have fundet, at der kunde fremkomme saadanne Tilfælde, som kunde gjøre det betænkkeligt for Huusbonden eller for den, som har mange Arbeidere at styre, ligesoverfor disse at sige, at han ikke maa bruge den corporlige Revselse, naar Nødvendigheden krævede det. Jeg har hørt en Uttring, hvis jeg ikke har misforstaaet den, som gik ud paa, at det ogsaa skulde være noget Særligt for Bondestanden, at de maatte taale Huustugtens Anvendelse; jeg har aldrig vidst Andet end, at det, saaledes som det staaer i danske Lov, er tilladt enhver Huusbond at anvende Huustugt, og det er jo det, som vi